

MUZIEK

TWEEDE GRAAD KSO

VAKKEN UIT HET COMPLEMENTAIR GEDEELTE:

BEWEGINGSEXPRESSIONE

VERBALE VORMING

MUZIEKGESCHIEDENIS

LEERPLAN SECUNDAIR ONDERWIJS

VVKSO – BRUSSEL D/2010/7841/013 b

Vlaams Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs
Guimardstraat 1, 1040 Brussel

Inhoud

Complementair gedeelte	3
1 Bewegingsexpressie (<i>KV Klassieke dans/KV Hedendaagse dans</i>)	4
2 Verbale vorming (<i>KV Algemene verbale vorming / AV Nederlands</i>)	6
3 Muziekgeschiedenis (<i>KV Algemene muzikleer / Muziekethetica / Muziektheorie</i>)	8

Complementair gedeelte

De tweede graad kso Muziek is een studierichting met een artistiek karakter, waar de kritisch-zintuiglijke vorming een fundamenteel element is van de psychisch-harmonische vorming en waar het accent op het muziekesthetische ligt. We bevelen aan, dit te verbreden naar woord en/of dans. We zien dit als vanzelfsprekende aanvullingen in het streven naar de vorming van de totale persoon. Verbale vorming, dictie en dans hebben in deze studierichting, zeker in de tweede graad, een algemeen vormende, muziekondersteunende rol en niet een specifiek voorbereidende functie.

1 **Bewegingsexpressie (KV Klassieke dans/KV Hedendaagse dans)**

De meeste leerlingen hebben nog nooit 'klassieke' dans gevolgd. Zij kennen hoogstens een paar volksdansen die zij meestal in de ontspanningssfeer leerden kennen. Het werken met muzikanten biedt wel het voordeel dat deze leerlingen gevoel hebben voor muzikale frasering en ritme. Hetzelfde geldt voor verbale vorming:

LEERPLANDOELSTELLINGEN

De leerling

- 1 ervaart muziek zowel creatief als expressief via dans door lichamelijk beoefenen van ritme en door lichamelijke coördinatie op geordende tijdsstructuren.
- 2 ontwikkelt het lichaam als instrument en breidt het bewegingsrepertorium uit door de mogelijkheden van het lichaam te verkennen.
- 3 ontwikkelt de psychomotoriek, herontdekt ruimte en richting.
- 4 maakt zich een gezonde en esthetische levenshouding en levenshygiëne eigen. *
- 5 leert, door 'op te treden' met het eigen lichaam, aanvaarden van bekritiseerd en bekeken te worden.
- 6 ervaart de eigenheid van de studie van de dans in tegenstelling met de eigenheid van sedentaire studie.
- 7 ontwikkelt via dans het geheugen.
- 8 verwerft inzicht in de muzikale waarden van de dans:
 - ontwikkeling en geschiedenis van de dans;
 - structuur, ritme en tempi;
 - ontwikkeling van de relatie tussen dans en muziek, van de creatieve en expressieve mogelijkheden van de dans wat betreft:
 - beweging en de betekenis ervan in het samengaan van dans en muziek;
 - dansmatig uitdrukken van dynamiek, imitatie, muzikaal karakter, programmatische elementen, met hun nationaal en sociaal karakter;
 - vertrekend van muziek, de aanwezige danskenmerken en de invloed van dans op muziek aanvoelen.

LEERINHOUDEN

Bewust lichaamsgebruik, algemene oefeningen

- Principes van richting.
- Algemene houding.
- Ritmische coördinatie.

Klassieke techniek

- Principe croisé, ouvert.
- Vijf voetposities.
- Drie armposities.
- De basistechnieken worden aangeleerd.

* Attitude

Instuderen van een dans, choreografie

- Hierbij heeft de docent enkele **keuzemogelijkheden**, naar aanvoelen van leraar en leerlingen:
 - gerichte (eigen) choreografie bijv. van leraar specifiek gericht naar doelgroep;
 - karakter- of volksdans biedt een zeer brede keuze;
 - etnische, Afrikaanse of Oriëntaalse dans;
 - hedendaagse en experimentele dansen;
 - salon- en koppeldansen (sociale dansen);
 - werken vanuit improvisaties.

MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN

De ruimtebehoefte van een dansles is gerelateerd aan de leeftijd, het aantal en het niveau van de groep. Voor dit leerplan zijn de vereisten minder stringent dan voor een specifieke dansrichting, hoewel er wel degelijk aan basisvoorwaarden moet worden voldaan.

Een algemeen vormend dansvak past zich gemakkelijk aan binnen de normen van de infrastructuur voor lichamelijke opvoeding en sport of andere, polyvalente voorzieningen, mits aanwezigheid van:

- een aangename en veilige ruimte;
- een zwevende, houten, niet gladde dansvloer;
- voorzieningen voor muzikale begeleiding.

2 Verbale vorming (*KV Algemene verbale vorming / AV Nederlands*)

2.1 *Dictie*

Inleiding

Dit vak heeft als belangrijkste doel zowel de uitspraaktechniek te verbeteren als de belangrijke juiste ademhalingstechniek – die o.a. ook in de stemvorming geoefend wordt – vanuit de gewone spraak bewust maken.

Beginsituatie

Voor de leerlingen die in de 2de graad starten, is deze materie vaak totaal vreemd. Articulatie, fonetiek en adem-beheersing (die ook aan bod zal komen in de zangles), zijn niet gekend. Steeds meer jonge mensen spreken onverzorgd en hanteren een tussentaal. Toch blijven er individuele verschillen. De aanpak zal dus ook, zelfs in groepsonderwijs, op individuele ontwikkeling gericht blijven.

LEERPLANDOELSTELLINGEN

De leerling

- 1 kent de juiste ademhalingstechnieken en kan die toepassen bij het spreken.
- 2 kan een goede articulatie hanteren op groot en klein mechanisme en toepassen op tekstmateriaal.
- 3 kent de soorten klanken, de principes van een correcte klankvorming en kan die toepassen.
- 4 kent elementaire assimilatieregels en kan die toepassen.
- 5 kent de parameters van de stem (toonhoogte – tempo - volume – articulatiegraad) en kan die toepassen.

2.2 *Dramatische expressie*

Inleiding

Vooreerst dienen we een onderscheid te maken tussen de vormen van expressie die vandaag gebruikt worden:

- men kan via de werkvorm expressie algemene leerdoelen trachten te realiseren;
- men kan met expressietechnieken therapeutische doelen nastreven. Deze vragen uiteraard een deskundige psychologische begeleiding;
- artistieke expressie daarentegen kan niet los gedacht worden van de beheersing van een bepaald expressiemateriaal (muziek- lichaam- taal). De expressiviteit staat in rechtstreeks verband met de vaardigheid waarmee men met dit expressiemateriaal kan omgaan en met het ontdekken van de mogelijkheid van dit materiaal.

Beginsituatie

Voor de meeste leerlingen is dit vak totaal nieuw. Enkelen hebben het vak Algemeen Verbale Vorming leren kennen in het DKO. Er is dus overwegend geen ervaring met dit vak. Leerlingen weten ook niet altijd wat ze van deze lessen kunnen verwachten. Ze zijn afwachtend en eerder op hun hoede, vooral het alleen op de scène staan (zonder instrument) wordt door de meeste leerlingen als vreemd ervaren.

TAAL

De leerling

- 1 verkent de creatieve mogelijkheden van taal en past ze toe.
- 2 ontwikkelt een gevoeligheid voor het sonore aspect van het woord, als betekenisdrager.
- 3 verkent de parallel tussen enerzijds de muzikale kwaliteit van het communicatief en expressief spreken en anderzijds de muziek: toon, ritme, maat, volume, tempo. Hij leert hoe het wijzigen van deze factoren de betekenisoverdracht kan veranderen.
- 4 ontdekt de verschillende soorten taalgebruik door het werken met verschillende tekstsoorten en teksttypes.

LICHAAM EN BEWEGING

De leerling

- 5 kan bewegen op een podium en zich 'fysiek' presenteren.
- 6 kan zijn lichaam gebruiken als betekenisdragend instrument.
- 7 kan zijn lichaam beheersen en 'parasietbewegingen' onder controle houden.
- 8 kent de betekenis van zijn gestiek en zijn mimiek.
- 9 kan voor een publiek verschijnen zodat zijn presence ook als muzikant groter wordt.
- 10 leert ervaren wat het is om in de ruimte te staan en deze optimaal te gebruiken om de over te dragen inhoud over te brengen.

SAMENSPEL

De leerling

- 11 kan in groepsverband fragmenten uit bestaande (toneel)teksten opvoeren, aangepast aan het niveau en interesse van de groep.
- 12 ontdekt de zintuigen als uitgangspunt van expressiviteit.
- 13 kan (bestaande en/of zelfgeschreven) dialogen uitwerken met aandacht voor het overdragen van de inhoud d.m.v. de expressieve zeggings, het plaatsen binnen de ruimte en het bewegen op het podium.
- 14 kan zich als deel van een groep inleven in een personage, een situatie ...

3 Muziekgeschiedenis (KV Algemene muziekleer / Muziekethetica / Muziektheorie)

Ook dit vak behoort tot het complementair gedeelte.

Suggestie: het leerplan van de tweede graad Beeldende kunsten kso als leidraad nemen, maar met muzikale accenten. Raakvlakken met andere kunstvormen dan muziek (architectuur, schilderkunst ...) meenemen.

Leerplannen van het VVKSO zijn het werk van leerplancommissies, waarin begeleiders, leraren en eventueel externe deskundigen samenwerken.

Op het voorliggende leerplan kan u als leraar reageren en uw opmerkingen, zowel positief als negatief, aan de leerplancommissie meedelen via e-mail (leerplannen.vvksso@vsko.be).

Vergeet niet te vermelden over welk leerplan u schrijft: vak, studierichting, graad, nummer.